

Aino Eensoo

Erika Simmulson

Astrid Randoja

Lasteaia minevik, olevik ja tulevik õpetajate pilgu läbi

Kristi Helme

Lasteaiaelus on aastakümnete jooksul palju muutunud – kasvatajast on saanud õpetaja, valdavalt keskharidusega töötajate asemel on kõrgharidusega õpetajad jne. Milliseid muutusi staažikad lasteaiaõpetajad ise olulisemateks peavad?

Vestlusringis osalesid Aino Eensoo (Tallinna Lepatriinu lasteaed), Erika Simmulson (Tallinna Rännaku lasteaed) ja Astrid Randoja (Tallinna Sipsiku lasteaed).

AE: „Kõigepealt ütleksin, mis ei ole muutunud. Juba aastakümneid on lakamatult käinud koolireform, kuid ükski kava ei muuda tegelikkust, kui sellega ei kaasne vahendeid. Nii intellektuaalseid kui ka materiaalseid. Samuti ei ole paranenud kasvatajate prestiiž. Nii mõnigi kolleeg ei julge igas seltskonnas öelda, et on lasteaiaõpetaja.”

ES: „See on inimese sisemuses kinni. Küsimus on selles, kui palju ma ise oma tööd väärtustan. Teised ei saa ju väärtustada, ikka ise peame seda tegema.”

AE: „Jah, aga otsused tehakse üle meie peade, meie hääl ei jõua alati otsustajateni. Oma osa on ilmselt ka selles, et otsustajad on peamiselt mehed

ja lasteaiaõpetajad on naised, kes alistunult täidavad oma rolli teenindajatena.”

AR: „Kui õpetaja ennast väärtustab, peaks ta õppima väärtustama ka oma vaba aega, mida ei ole võimalik lõpmatuseni venitada. Kahjuks ei suuda lasteaiaõpetajad ühise mütsi alla koonduda. Samas olin hiljuti ühel koolitusel koos väga noorte õpetajatega ja nende maailm on hoopis teistsugune. Teatakse oma tööaega ja küsitakse, miks peab rohkem tegema. Nemed juhivad ise oma elu ja teevad oma valikuid.”

ES: „See ei ole alati nii. Töötasin veel sügisel Pallipõnni lasteaias, kuhu tuli pidevalt noori õpetajaid juurde. Nad olid valmis panustama rohkemgi kui vanemad õpetajad. Nad olid kogu aeg koos, et midagi huvitavat välja mõelda. Mitte üksikud, vaid valdav enamik.

Varasemast erineb see, et enne 1994.

aastat ei käinud ma ühelgi koolitusel. Siis hakkasin palju käima „Hea alguse” koolitustel. Uus raamõppekava tuli 1999. aastal, siis tuli ka koolitusi juurde. Moreno draamakoolitus on väga hea, aga siin mängib kindlasti oma osa ka see, et Tuuli Vellamaa on ise lasteaiaõpetajaks õppinud ja tunneb ala.”

Millistes tingimustes varem töötati?

AE: „1990-ndate algul töötati mõnes lasteaias nii külmades ruumides, et kasvatajatel ja lastel olid kasukad seljas. Nõukogude ajal oli rühmas 30 last, vaid lõpurühma tohtis vastu võtta kuni 24 last. Nüüd on 24 last rühmas tavaline, aga pinge on palju suurem kui varem.”

ES: „Mina ise läksin kooli 1968. aastal, enne käisin mõne aasta lasteaias. Mäletan, et juba siis oli aias ka õppetöö – joonistasime ja õppisime matemaatikat

tikat. Pigem oli see toona isegi rangem, mina õpetan praegu palju mängulise-malt kui tollal.

Nõukogude ajal pöörati laste tervisele lasteaias palju tähelepanu. Meenuvad kohustuslik kalamaksaõli söömine, C-vitamiini joogid, kaalumised-mõõtmised ja hambaarst. Praegu seda enam ei ole, pole isegi logopeedi. Õpetajate vastutus on palju suurem.”

AE: „Tegime nädala- ja kvartaliplaanid, rühmapäevikusse märkisime igapäevase tegevuse. Aruandeid kontrolliti siis sama rangelt kui praegu. Tegime lastega hommikvõimlemist ja võimlemistunde. Selleks koostasime igas vanuserühmas erinevad kehalise kasvatusetunde variandid. Igal rühmal oli oma aeg ning kuna liikumisõpetajat ei olnud, tegid kasvatajad seda ise. Võimlemisõpetajad tulid alles 1990-ndate keskel.”

AR: „On olnud aegu, mil kõik lasteaiatõpetajad pidid õppima muusikainstrumenti, ka need, kes polnud enne muusikakoolis käinud. Tüdrukud toksisid ühe sõrmega klaverit, aga pidid hakkama saama. Kui mina õppisin, sain vaid üldharivaid muusikaloenguid, instrumenti me ei õppinud. Praegu on õnneks paljudes lasteaiades tööl professionaalne muusikaõpetaja.

Olen ise õppinud lastemuusikakooli õpetaja ja korraldanud ka lasteaias muusikategevust, tean, millest räägin. Lasteaia meetodikat tundev muusik on väärtus, mida tasub hoida. Sama on liikumisõpetajaga. Iga lasteaiatõpetaja võib lastega laulda ja võimelda, kuid see pole ikka see.”

Kas lasteaiaelu liigub õiges suunas? Mis oli varem paremini/halvemini?

AE: „Laste päevad olid tollal aias palju pikemad. Mäletan ühte tüdrukut, kes istus vahel WC aknalaul ja nuttis – ütles, et ei suuda valju lärmi kannatada. Ta toodi varahommikul pimedas ja viidi õhtul hilja. Aeg oli halvem kui praegu. Olid jah kõikvõimalikud tervisekontrollid, tuulutusgraafikud, täidekontroll jne, aga seda kohta rühmas, kus laps oleks saanud olla enam-vähem rahulikult, ei olnud. Mõnes vana planeeringuga majas on praegugi lapsed kõikideks tegevusteks päeva jooksul surutud ühte rühmaruumi.”

ES: „Mind häirib vägagi, kui koosole-

kutel vanemad õpetajad ütlevad, et kuidas ei saa hakkama, meil oli omal ajal rühmas üle 30 lapse. Muidugi võis siis olla kasvataja kangelane ja selle ära kannatada, aga mis seal head oli?”

AR: „Ümber 40 aastat tagasi oli tavaliselt dekreetpuhkust ainult kaks kuud ja lapsega sai kodus olla kuni aasta, kuid ilma rahata. See tähendas, et söime võeti väga väikseid lapsi. Mina tollal lasteaias veel ei töötanud, kuid ka mind pandi söime juba siis, kui ma veel ei kõndinud.”

AE: „Üks tuttav muusikaõpetaja meenutas, kuidas nad olid koos lastega mitu kuud mere ääres. Toona olid nn päevakodud, kus oli tavaline, et lapsed toodi esmaspäeval lasteaeda ja reedel viidi ära. See ei ole muidugi normaalne. Eks vanemad mõtlesid, et lapsel on parem mere ääres kui linnas, aga mida lapse hing tundis? Nüüd on vanemad palju teadlikumad.”

AR: „Kes tahab info kätte saada, see ka saab. Kahjuks on elu näidanud, et koosolekutel käib vaid see osa vanematest, kes on huvitatud lapse arengust ja kel tegelikult probleeme ei ole. Need, kelle lastega on muresid, tihti vestlusele ei jõua.”

Milline oli aastakümnete eest lasteaiakasvatavate haridus?

AE: „Mina sattusin lasteaeda tööle koos lapsega, sest teda polnud töö ajaks kuskile jätta. Olen käinud Tallinnas nii ülikoolis kui ka seminaris. Sain seminarist palju praktilisi oskusi, mida otsest tööst vaja läheb, pedagoogikaülikool andis häid teoreetilisi teadmisi. Mul on väga vedanud, sest perekond on rahaliselt võimaldanud teha seda tööd, mis mulle tohutult meeldib.”

ES: „Õppisin Tartus paar aastat ajalugu, aga pärast lapse sündi ma enam ülikooli tagasi ei läinud. Töötasin paar aastat koolis, lasteaeda sattusin tööle ilma õpetajahariduseta. Mõne aja pärast tundsin, et teadmisi on puudu, ja otsustasin ikkagi ülikooli minna. Samas arvan, et kui inimene on sündinud sellesse ametisse, siis ei olegi haridus nii oluline. Tore muidugi, kui lasteaiatõpetaja ennast pidevalt täiendab.

See oli viga, et ühel hetkel hakati hariduseta õpetajaid jäigalt välja praakima. Ei antud võimalust õppida ega pakutud rahatuge. Üleminekuuag küll oli, aga

õpetaja palk on väga väike ja keeruline on ise täienduskoolituste eest maksta.”

AR: „Minul oli tööle minnes muusikakooli õpetaja haridus. Olin algul täitsa jännis, sest rühmatöö ja muusikaõpetaja töö on täiesti erinevad. Seepärast otsustasin ka lasteaiatõpetaja eriala õppima minna. Oleksin valinud ülikooli, aga raha pärast valisin pedagoogilise seminari ega kahetse seda.”

ES: „Kui töötasin juhataja asetäitjana Pallipõnni lasteaias, puutusin palju kokku ka praktikantidega. Seminari tudengite praktiline baas oli väga tugev, nad läksid kohe rühma ja tundsid ennast lastega hästi. Osa ülikooli tudengeid kartis lapsi ja hoidis eemale...”

AR: „Väga tähtis on teada, mida lasteaiatõpetaja töö tegelikult tähendab. Kui lasteaias on töötatud palju aastaid tagasi, ei ole kogemus piisav. Lapsed on nüüd hoopis teistsugused. Tänapäeval ei piisa Nõukogude ajal omandatud erialaharidusest. Metoodikasse on tulnud uuendused, lapsed on muutunud, ühiskond samuti. Nõuded ja ootused lasteaiatõpetajale on väga kõrged, seda näitab ka meie kutsestandard.”

Mis on praegu lasteaias suurim probleem?

ES: „Lasteaedade üks suuremaid probleeme on, et kui keegi kuskil midagi ütleb, siis asume seda kohe täitma. Oleme kohusetundlikud, aga pärast selgub, et polnudki vaja teha. Oleme haritud naised, miks me ise ei mõtle ega arutle, miks ei loo jututubasid? Peaksime ju oskama maailmas orienteeruda.”

AR: „Võin ju ise mõelda, aga kui suurem seltskond kokku kutsuda, ei võta inimesed vedu. Lasteaiatõpetaja nokitseb enamasti lasteaias seinte vahel ja kardab sealt välja astuda. Seda takistab ilmselt madal enesehinnang (just vanemate õpetajate hulgas) ja kindlasti mõjutab ka töö humanne iseloom – lasteaiatõpetaja peab olema empaatiline, tolerantne ja heatahtlik. Õpetajaid ei kaitse seadus. 1997. aastal loodi küll Eesti lasteaiatõpetajate liit, kuid selle organisatsiooni tegevust näeb avalikkus vähe.”

AE: „Lasteaiatõpetajatel oleks väga vaja toimivat organisatsiooni, praegu ei ole ühtegi sellist, mis toimiks.”